

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Навчальна дисципліна «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень»

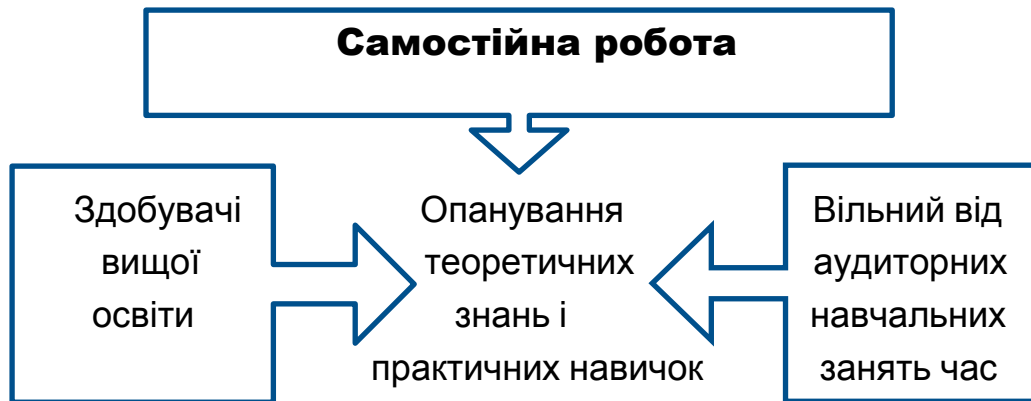
Спеціальність: 011 – «Освітні, педагогічні науки»

Стрельбицька С.М. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти «Методологія та організація науково-педагогічних досліджень» для магістрів за напрямом підготовки 01 Освіта/Педагогіка, спеціальністю 011 «Освітні педагогічні науки», освітньої (освітньо-професійної) програми «Освітній менеджмент у педагогічних системах». КЗВО «ОАНООР». 2022. 62 с. (На правах рукопису)

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (Протокол №1 від «29» серпня 2022 р.)

© КЗВО «Одеська академія
неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
2022 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – це форма організації освітнього процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача закладу вищої освіти, але без його безпосередньої участі.

Відповідно до п. 3.12 Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», затвердженого рішенням Вченою радою, зі змінами та доповненнями від 31.08.2022 р. № 01-2/218-ОД, самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує теоретичні знання й практичні навички в час, вільний від аудиторних навчальних занять. Зміст самостійної роботи за навчальною дисципліною визначається робочою програмою цієї навчальної дисципліни, завданнями, методичними рекомендаціями і вказівками викладача та забезпечується навчально-методичними матеріалами (підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо). Крім того, п. 3.12.1. передбачені також індивідуальні завдання, відтак індивідуальне завдання – один із видів самостійної роботи здобувачів вищої освіти. До індивідуальних завдань належать: підготовка кваліфікаційних робіт, рефератів, есе, презентацій, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, власні дослідження, участь у конференціях, олімпіадах тощо. Аналітичні огляди (реферати, есе тощо) – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню та розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем наук (освітній компонент), розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. Індивідуальні завдання здобувачі вищої освіти виконують самостійно при консультуванні викладача. Індивідуальні завдання,

які виконуються в межах навчальної дисципліни, визначаються в робочій програмі навчальної дисципліни. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість здійснення самоконтролю з боку здобувача вищої освіти. Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти для вивчення кожної окремої навчальної дисципліни, визначається навчальним планом.

В умовах інтенсивного зростання обсягів наукової інформації, швидкозмінності й оновлення системи наукових знань виникає потреба в якісно новій теоретичній підготовці професійних, висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, які володіють науковим мисленням, необхідним обсягом знань у царині науково-педагогічних досліджень, здатних і готових до самостійної творчої роботи, упровадження в освітні процеси інноваційних наукових методів та технологій, за допомогою яких уміють знаходити найбільш раціональні та обґрунтовані управлінські рішення в складному інформаційному середовищі. Відтак, науково-дослідна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу в закладах вищої освіти, зокрема для професійної підготовки майбутніх магістрів за освітньо-професійною програмою «Освітній менеджмент у педагогічних системах».

Навчальна дисципліна **«Методологія і організація науково-педагогічних досліджень»** є важливою складовою практичної підготовки магістрів до майбутньої професійної діяльності у сфері освітнього менеджменту у педагогічних системах.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки», освітньої (освітньо-професійної) програми «Освітній менеджмент у педагогічних системах».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні засади методології і організації науково-педагогічних досліджень.

Вивчення дисципліни має теоретико-прикладний характер, зокрема: передумовами для вивчення методології та організації науково-педагогічних досліджень є фундаментальні знання з філософії, логіки, основ наукових досліджень, психології та педагогіки, а також навички аналізу й реферування текстових матеріалів.

Місце навчальної дисципліни згідно структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми в структурі освітнього процесу: обов'язкова компонента.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ECTS, з яких 10 лекційних занять, 4 практичних занять та 76 годин самостійної роботи.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

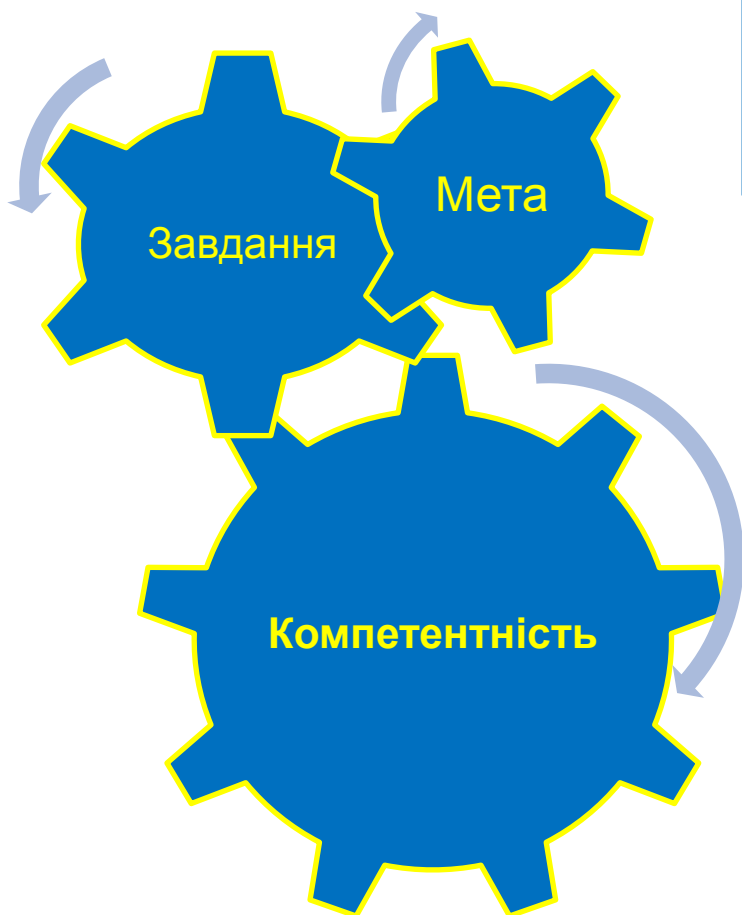
Змістовий модуль 1. Наука та науково-педагогічні дослідження: теоретичні засади

Змістовий модуль 2. Методологія та методика науково-педагогічного дослідження

**Структура навчальної дисципліни
«Методологія і організація науково-педагогічних досліджень»**

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	У тому числі			Всього	У тому числі		
		л/з	п/с	с/р		л/з	п/с	с/р
Змістовий модуль 1. Наука та науково-педагогічні дослідження: теоретичні засади								
Тема 1. Наука як дослідницька діяльність	-	-	-	-	12	2	-	10
Тема 2. Процес науково-педагогічного дослідження та методика його проведення	-	-	-	-	18	2	2	14
Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-педагогічних досліджень	-	-	-	-	12	2	-	10
Разом за змістовим модулем 1:	-	-	-	-	42	6	2	34
Змістовий модуль 2. Методологія та методика науково-педагогічного дослідження								
Тема 4. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження	-	-	-	-	14	-	-	14
Тема 5. Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження	-	-	-	-	18	2	2	14
Тема 6. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра	-	-	-	-	16	2	-	14
Разом за змістовим модулем 2:	-	-	-	-	48	4	2	42
Усього годин:					90	10	4	76

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни
«Методологія і організація науково-педагогічних досліджень»

формування системи знань з теоретико-концептуальних основ науки, методики та організації науково-педагогічних досліджень, генерування й ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування у освітній і дослідницькій роботі.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень» є:

- сформуванню у здобувачів вищої освіти систематизовані комплексні знання про сутність основних понять і категорій методології і організації науково-педагогічних досліджень;
- ознайомити з методологією та процесом науково-педагогічних досліджень, оцінкою їх ефективності; вибором об'єкту, предмету та методів науково-педагогічного дослідження; інформаційним забезпеченням науково-педагогічних досліджень та методикою роботи над літературними джерелами;
- сформуванню розуміння характеру побудови теоретичних та експериментальних досліджень; вміння генерування та ідентифікації наукових ідей;
- засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення науково-педагогічних досліджень;
- формування здатності до кваліфікованого застосуванню методологічних принципів і методів наукової діяльності;
- формування готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної управлінської діяльності в педагогічних системах.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної компетентності (ІК) – здатність розв’язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук та освітнього менеджменту;

б) загальних компетентностей (ЗК):

ЗК1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

ЗК2 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК4 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК6 – здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми;

ЗК10 – здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

в) спеціальних компетентностей (СК):

СК1 – здатність проєктувати і досліджувати освітні системи;

СК2 – здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти, педагогіки та освітнього менеджменту;

СК5 – здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти;

СК7 – критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань;

СК9 – здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності.

Кінцеві **програмні результати навчання**, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

РН1 – знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень;

РН2 – використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності;

РН3 – формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію;

РН4 – вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів;

РН6 – розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки, освітнього менеджменту та

міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм;

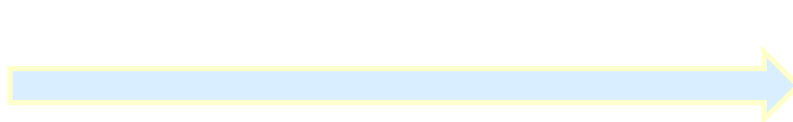
РН9 – здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність;

РН11 – здійснювати консультативну діяльність у сфері освітнього менеджменту, освітніх, педагогічних наук.

Очікувані результати навчання У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- закономірності розвитку науки та наукової діяльності;
- сучасні тенденції, напрями і закономірності розвитку науки та наукової діяльності;
- сутність академічної доброчесності та відповідальність за її порушення;
- теоретико-методологічні, методичні та правові засади науково-педагогічних досліджень;
- понятійний та категорійний апарат організації та проведення науково-педагогічних досліджень;
- основні принципи та підходи щодо організації та проведення науково-педагогічних досліджень;
- критерії якості та ефективності організації та проведення науково-педагогічних досліджень;
- особливості організації, проведення та методологію науково-педагогічного дослідження;
- загальні вимоги до оформлення науково-педагогічного дослідження;
- алгоритм захисту науково-педагогічного дослідження

вміти:

- здійснювати пошук, обробку, аналіз та узагальнення сучасних тенденцій в процесі проведення науково-педагогічних досліджень;

- систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки та розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології;
- обирати (пропонувати, формулювати) тему науково-педагогічного дослідження;
- формулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу науково-педагогічного дослідження; працювати з літературними джерелами;
- проектувати структуру науково-педагогічного дослідження, добирати доцільні форми і методи його організації та реалізації;
- застосовувати методи науково-педагогічного дослідження та виконувати аналіз отриманих результатів;
- використовувати існуючі інформаційні ресурси з різних джерел, аналізувати й обробляти інформацію;
- дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Програмою навчальної дисципліни «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень» передбачається проведення лекційних і практичних занять та самостійної роботи, які сукупно мають сформувати у здобувачів магістратури цілісне уявлення про методологічні засади організації та проведення науково-педагогічного дослідження у галузі управління в педагогічних системах. На лекційних і практичних заняттях розглядаються найважливіші та найскладніші питання. Решту питань здобувачі вищої освіти повинні опрацювати самостійно. Вивчення здобувачами магістратури навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання змістовних модулів.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти включає такі види:

- опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури;
- пошук (підбір) і огляд наукової фахової літератури та електронних джерел інформації з індивідуально заданої проблеми навчальної дисципліни;
- самостійна творча робота (створення таблиць і схем, розробка презентацій, написання есе);
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу з навчальної дисципліни.

Відтак, самостійна робота здобувачів вищої освіти спрямована на:

✓ сприяння поглибленому засвоєнню знань із принципів положень навчальної дисципліни набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься для самостійного опрацювання здобувачами магістратури;

✓ розвиток творчої самостійності, зацікавлення до науки та науково-педагогічних досліджень, поєднати науково-теоретичні положення з практикою життя;

✓ формування вміння постановки та вирішення завдань і проблем навчальної дисципліни;

✓ удосконалення здібностей по аргументації здобувачами своєї точки зору, а також по доведенню та спростуванню інших суджень;

✓ демонстрація здобувачами досягнутого рівня теоретичної та практичної підготовки;

✓ формування умінь і навичок самостійної роботи з науково-педагогічною та методологічною літературою;

✓ виробити вміння робити аргументовані висновки щодо тем навчальної дисципліни, що мобілізують їх на подальшу творчу роботу над навчальним матеріалом;

✓ оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок щодо здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності;

✓ спонукання здобувачів магістратури до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни;

✓ формування умінь і навичок самоосвіти та саморозвитку.

Враховуючи те, що самостійна робота спрямована на поглиблення, закріплення знань здобувачів вищої освіти та розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Вона може включати такі види робіт:

➤ науково-дослідна робота, участь у наукових конференціях, семінарах і вебінарах;

➤ аналіз наукових публікацій з визначеної викладачем теми;

➤ аналіз статистичних і фактичних матеріалів за даною темою, проведення емпіричного дослідження, складання таблиць і схем;

➤ написання доповіді, есе за заданою проблематикою;

➤ бібліографічний огляд наукової фахової літератури за заданою проблематикою;

- розробка мультимедійної презентації;
- підготовка термінологічних словників тощо.

Окрему ланку в процесі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, займає підготовка до практичного заняття, зокрема безпосередня підготовка виступу з того чи іншого питання. При підготовці до виступу здобувачам необхідно виступати не за готовим текстом, зачитуючи його, а користуючись лише коротким планом. Підготовка до виступу й полягає в тому, щоб до кожного питання скласти короткий план з помітками потрібних цифр, записами цитат, конкретних фактів, наукових концепцій і теорій тощо. Такий підхід надасть можливість виробити вміння виявляти самостійність під час підготовки до виступів або презентацій на практичному занятті.

Самостійне вивчення тем навчальної дисципліни сприяє більш повному засвоєнню матеріалу.

Відтак, вивчення навчальної дисципліни «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень» потребує певної самостійної роботи здобувачів вищої освіти з метою поглиблення знань щодо специфіки науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності, її методичного забезпечення, обґрунтування проблеми науково-педагогічного дослідження, методів наукових узагальнень, презентації результатів науково-педагогічних досліджень тощо. Це передбачає огляд додаткових літературних джерел щодо окремих питань, винесених на самостійне опрацювання.

Самостійна робота забезпечується:

- ✓ інформаційними ресурсами (довідники, підручники, навчальні посібники, банки індивідуальних завдань тощо);
- ✓ електронно-обчислювальною технікою;
- ✓ бібліотечними приміщеннями та ресурсами, навчальними кабінетами,
- ✓ комп'ютерними класами тощо;
- ✓ методичними матеріалами;
- ✓ консультаціями з боку викладача;
- ✓ можливістю публічного обговорення теоретичних або практичних результатів, отриманих здобувачами вищої освіти самостійно (диспути, круглі столи, наукові семінари, конференції, вебінари).

Система контролю якості навчання здобувачів вищої освіти включає поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться на практичних заняттях для виявлення рівня знань здобувачів за окремо взятий період часу. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру для остаточного визначення рівня знань здобувачів із навчальної дисципліни «Методологія і організація науково-педагогічних досліджень».

Усі матеріали, які були отримані у процесі дослідження аналізують, систематизують і оформляють у вигляді роботи, яка повинна відповідати таким вимогам:

- ✓ логічна послідовність викладення матеріалу;
- ✓ чіткість і точність формулювань, що містять можливість

неоднозначного розуміння;

- ✓ переконливість аргументації;
- ✓ конкретність висвітлення результатів роботи;
- ✓ обґрунтованість висновків, рекомендацій і пропозицій.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, ведення тематичного словника, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на практичного заняттях.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт та на екзаменах заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перескладань.

Перескладання академічних зборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

➤ проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

➤ участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

➤ участь у прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Наука та науково-педагогічні дослідження: теоретичні засади

Тема 1. Наука як дослідницька діяльність

1. Актуальність теми:

Наука – це процес творчої діяльності по отриманню нового знання, і результат цієї діяльності у вигляді цілісної системи знань, сформульованих на основі певних принципів. Можна сперечатися про найважливіші принципи чи наявні результати науки, але ніхто не наважиться заперечити її роль. Наука – сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення і систематизація об'єктивних знань про дійсність; одна з форм суспільної свідомості. Наука, як діяльність є процедурою узагальнення реальності, а наука, як система знань – це сума суджень, що узагальнюють. У першій своїй іпостасі вона завжди дорівнює собі, у другій – постійно перебуває в розвитку. Наука є найвищим щаблем розумового розвитку людини, вершинним і найспецифічнішим досягненням людської культури.

2. Конкретні цілі:

- знати що таке наука як система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність; наукознавство та його основні розділи;
- аналізувати науковий апарат (категорії науки); зміст, структура і значення дисципліни для наукової підготовки магістра;
- розкривати сутність поняття, зміст, мета, завдання і функції науки та наукової діяльності; системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження;
- визначати форми організації та управління наукою в Україні; роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження;
- характеризувати засади науково-педагогічного дослідження: ідеали та норми науково-педагогічного дослідження, наукову картину світу та філософські засади;
- класифікувати етапи розвитку науки;
- описувати глобальні наукові революції та зміна типів наукової раціональності;
- розкривати основні ознаки наукового дослідження; логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології науково-педагогічного дослідження; диференціацію наукових знань;

- уміти осмислювати взаємозв'язки наукових і соціальних цінностей як умови сучасного розвитку науки.
- уміти робити висновки для використання у майбутній практичній діяльності;
- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріал про науку як дослідницьку діяльність;
- уміти наводити приклади розвитку науки як сфери людської діяльності в культурно-історичному процесі;
- виховати інтерес до науки як дослідницької діяльності.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Опорні поняття та терміни:

Наука, система знань, соціальний інститут, дослідницька діяльність, науковий апарат, наукова діяльність, науково-педагогічне дослідження, наукова картина світу; наукова революція, наукова раціональність. наукознавство, наукове дослідження, системність, доказовість, теоретичність наукового дослідження, наукові цінності, соціальні цінності.

5. Питання самостійного вивчення:

1. Наука як система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність.
2. Науковий апарат (категорії науки).
 3. Сутність поняття, зміст, мета, завдання і функції науки та наукової діяльності.
 4. Форми організації та управління наукою в Україні.
 5. Засади науково-педагогічного дослідження: ідеали і норми науково-педагогічного дослідження, наукова картина світу та філософські засади.
 6. Етапи розвитку науки.
 7. Глобальні наукові революції та зміна типів наукової раціональності.
 8. Наукознавство та його основні розділи.

9. Основні ознаки наукового дослідження.
 10. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження.
 11. Роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження.
 12. Логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології науково-педагогічного дослідження.
 13. Зміст, структура і значення дисципліни для наукової підготовки магістра.
 14. Диференціація наукових знань.
 15. Осмислення взаємозв'язків наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки.
 16. Форми організації та управління наукою в Україні.
 17. Засади науково-педагогічного дослідження: ідеали і норми науково-педагогічного дослідження, наукова картина світу та філософські засади.
 18. Етапи розвитку науки.
 19. Глобальні наукові революції та зміна типів наукової раціональності.
 20. Наукознавство та його основні розділи. Основні ознаки наукового дослідження.
 21. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження.
 22. Логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології науково-педагогічного дослідження.
 23. Зміст, структура і значення дисципліни для наукової підготовки магістра.
 - Диференціація наукових знань.
 24. Осмислення взаємозв'язків наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки.
- створити таблицю та охарактеризувати основні етапи становлення науки як дослідницької діяльності;
- розробити презентацію: «Етапи науково-педагогічних досліджень»

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Створити таблицю та охарактеризувати основні етапи становлення науки як дослідницької діяльності.

Завдання 2. Розробити презентацію: «Етапи науково-педагогічних досліджень»

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Який сенс вкладається у визначення «Наука як система знань, соціальний інститут і дослідницька діяльність»?
2. Яка структура та різновиди наукового апарату (категорій науки)?
3. Як формувалися погляди на клас сутність поняття, зміст, мета, завдання і функції науки та наукової діяльності?
4. Які в науковій літературі існують Форми організації та управління наукою в Україні?
5. Які засади науково-педагогічного дослідження: ідеали і норми науково-педагогічного дослідження, наукова картина світу та філософські засади, Ви знаєте?
6. Як визначаються глобальні наукові революції та зміна типів наукової раціональності?
7. У чому сутність системності, доказовості та теоретичності наукового дослідження?
8. Які сучасні інтерпретації компонентів науково-педагогічних досліджень, Ви знаєте?
9. Що означає «логічний аналіз об'єкта, суб'єкта і предмета методології науково-педагогічного дослідження»?
10. В чому полягає зміст, структура та значення дисципліни для наукової підготовки магістра?
11. Які етапи розвитку науки, Ви знаєте?
12. Які основні розділи наукознавства, Ви знаєте?
13. Виявіть взаємозв'язок між основними ознаками наукового дослідження.
14. Чому важливо осмислювати взаємозв'язки наукових і соціальних цінностей як умов сучасного розвитку науки?
15. В чому полягає роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження?

8. Тест для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття науки:

- а) процес пізнання закономірностей об'єктивного світу;
- б) система знань об'єктивних законів природи, суспільства і мислення, які перетворюються в безпосередню продуктивну силу суспільства в результаті діяльності людей;
- в) особлива форма суспільної свідомості;
- г) динамічна система знань;

д) все разом.

2. Вислів «наука – це організоване знання, а мудрість – це організоване життя» належить:

- а) Е. Канту;
- б) А. Сміту;
- в) А. Кримському;
- г) А. Лафферу.

3. Дайте визначення наукового пізнання:

- а) це дослідження з певною метою, завданням та методологією;
- б) певні цілі і задачі;
- в) певні методи отримання і перевірки знань;
- г) теоретичні основи для практики;
- д) теоретичне осмислення та обґрунтування практики;

4. Продовжте вислови:

- а) наукове дослідження може бути:
- б) науково-педагогічне дослідження – це...
- в) гіпотеза – це...
- г) новизна – це...
- д) актуальність може бути –

5. Головною функцією науки є:

- а) пізнання об'єктивного світу від живого споглядання до абстрактного мислення і до практики;
- б) участь у розвитку науково-технічного прогресу;
- в) участь у забезпеченні ефективності управління;
- г) участь у накопиченні фактів та розкритті закономірностей навколишнього світу;
- д) усі відповіді вірні;
- е) правильної відповіді немає.

6. Визначити правильну послідовність руху науки:

- а) вивчення фактів, збирання фактів, встановлення закономірностей, розкриття зв'язків і відносин між фактами, створення теорій, що пояснюють нові факти;
- б) збирання фактів, вивчення фактів, розкриття зв'язків і відносин між фактами, встановлення закономірностей, створення теорій, що пояснюють нові факти;
- в) збирання фактів, вивчення фактів, встановлення закономірностей, розкриття зв'язків і відносин між фактами, створення теорій, що пояснюють нові факти;
- г) вивчення фактів, збирання фактів, розкриття зв'язків і відносин між фактами, встановлення закономірностей, створення теорій, що пояснюють нові факти.

7. Предмет науки – це:

- а) матеріальні об'єкти природи;
- б) пов'язані між собою форми руху;
- в) особливості відображення форм руху матерії у свідомості людей;

г) форми мислення.

8. Які функції виконує наука в суспільстві?

- а) задоволення потреб людини у пізнанні законів природи і суспільства;
- б) розвиток культури, гуманізація виховання і формування нової людини;
- в) удосконалення виробництва і суспільних відносин;
- г) формування різноманітних галузей наукових теорій.

9. Об'єднати наведені галузі у три групи:

- а) природничі
- б) суспільні;
- в) філософські.

Галузі знань: фізика, хімія, психологія, педагогіка, логіка, економіка, філософія, історія, астрономія, географія, право, біологія, археологія, соціологія.

10. Понятійний апарат науки формують:

- а) концепції.
- б) факти;
- в) категорії;
- г) ідеї.

11. Яка з цих функцій не є функцією науки?

- а) описова;
- б) прогностична;
- в) проєктивно-конструкторська;
- г) компенсативна.

12. Чи передбачає визначення «ненауковий» негативну оцінку?

- а) так, тому що наука є найвищим досягненням людського розуму;
- б) ні, тому що кожна форма людської діяльності має специфічне призначення;
- в) так, тому що наукове знання передбачає точність, виваженість, експериментальну перевірку;
- г) так, тому що наукове обґрунтування розповсюджується на різні сфери людського життя.

13. Результатом діяльності науки є:

- а) теорія;
- б) закони;
- в) факти;
- г) спостереження.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Роль філософії в обґрунтуванні проблем наукового дослідження.
2. Зміст, структура і значення дисципліни для наукової підготовки магістра.
3. Диференціація наукових знань.
4. Осмислення взаємозв'язків наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки.
5. Принцип об'єктивності як основний принцип наукового пізнання.

6. Класифікація наук: історія та сучасність.
7. Наука та повсякденне знання: спільне та відмінне.
8. Співвідношення науки з ненауковими (пара-наука, псевдонаука) формами пізнання світу.

Ради не прочитати!

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Григорук П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.

15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s

Додаткова:

16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

17. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.

18. Мальська М.П. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.

19. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

20. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.

21. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).

5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

Тема 2. Процес науково-педагогічного дослідження та методика його проведення

1. Актуальність теми:

Сучасна соціокультурна ситуація в Україні характеризується безліччю змін у сфері освіти: виникають освітні заклади нового типу, змінюються пріоритети змісту навчання й виховання, іншими стають педагогічні технології, стиль управління закладами освіти, критерії оцінювання їх діяльності, проводяться численні експерименти. Однак спостереження за інноваційною діяльністю в середній і вищій школі дають підстави для висновку: педагогічні колективи, керівники навчальних закладів, відчуваючи гостру потребу в змінах, відчувають таку саму гостру нестачу концептуальних ідей, знань культурно-історичного досвіду розвитку освіти, наукових основ організації педагогічних досліджень, відчувають великі труднощі у виборі їх мети, засобів, способів оцінювання результатів. Дослідження стану справ в інноваційних навчальних закладах підтверджують, що для сучасної освітньої ситуації характерна суперечність між гостро вираженою потребою педагогічних колективів працювати по-новому та недостатністю необхідної для цього педагогічної чи методологічної культури.

2. Конкретні цілі:

- знати структуру та різновиди наукових і науково-педагогічних досліджень; логіку наукових досліджень; основні етапи і напрями науково-педагогічного дослідження, його мету та завдання;
- характеризувати визначальні параметри науково-педагогічних досліджень; елементи науково-педагогічного дослідження;
- класифікувати види науково-педагогічних досліджень; основні компоненти науково-педагогічних досліджень;
- розкривати критерії істинності наукового знання; формування проблеми науково-педагогічного дослідження, побудову його програми; теоретичну та емпіричну бази дослідження;
- аналізувати тему та актуальність науково-педагогічного дослідження, опис об'єкта дослідження;
- доводити та аргументувати обраний предмет науково-педагогічного дослідження, мету й завдання;
- визначати концепцію, гіпотезу науково-педагогічного дослідження, новизну, теоретичну та практичну значущість його результатів, достовірність (вірогідність результатів дослідження); стан досліджуваного об'єкта;
- уміти робити висновки та розробляти рекомендації за наслідками дослідження, впровадження їх результатів у практичну діяльність;

- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріал про процес науково-педагогічного дослідження та методику його проведення;
- виховати інтерес до науки та процесу проведення науково-педагогічних досліджень.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Опорні поняття та терміни:

Наукове дослідження, науково-дослідний процес, науково-педагогічне дослідження, наукова педагогічна проблема, тема, актуальність, об'єкт, об'єкт дослідження, предмет дослідження в педагогіці, предмет дослідження, мета, мета наукового дослідження, мета педагогічного дослідження, завдання дослідження, гіпотеза, методика дослідження.

5. Питання самостійного вивчення:

1. Структура та різновиди науково-педагогічного дослідження.
2. Визначальні параметри науково-педагогічних досліджень.
3. Класифікація науково-педагогічних досліджень.
5. Основні компоненти науково-педагогічних досліджень.
6. Критерії істинності наукового знання.
7. Структура наукового дослідження.
8. Логіка наукових досліджень.
9. Основні етапи і напрями науково-педагогічного дослідження, його мета та завдання.
10. Елементи науково-педагогічного

дослідження.

11. Формування проблеми науково-педагогічного дослідження, побудова його програми.

12. Тема та актуальність дослідження.

13. Опис об'єкта дослідження, доведення та аргументація вибраного в ньому предмета дослідження.

14. Мета та завдання дослідження.
15. Концепція, гіпотеза дослідження.
16. Новизна, теоретична та практична значущість результатів дослідження.
17. Достовірність (вірогідність результатів дослідження).
18. Теоретична та емпірична база дослідження, визначення стану досліджуваного об'єкта.
19. Висновки та рекомендації за наслідками дослідження, впровадження їх результатів у практичну діяльність.

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Перерахувати основні компоненти наукового апарату науково-педагогічного дослідження.

Завдання 2. Зобразити структуру наукового дослідження у вигляді схеми.

Завдання 3. Розкрити основні етапи та напрями науково-педагогічного дослідження, його мету та завдання у вигляді таблиці.

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Який сенс вкладається в поняття "науково-педагогічне дослідження"?
2. Що є об'єктом і предметом науково-педагогічного дослідження?
4. Яка структура та різновиди науково-педагогічного дослідження?
5. Як формувалися погляди на класифікацію науково-педагогічних досліджень?
6. Які в науковій літературі існують етапи та напрями науково-педагогічного дослідження?
7. Чим відрізняються об'єкт дослідження від предмета дослідження?
8. Які критерії істинності наукового знання Вам імпонують і чому?
9. Як трактується концепція та гіпотеза дослідження?
10. У чому сутність новизни, теоретичної та практичної значущість результатів дослідження?
11. Які сучасні інтерпретації компонентів науково-педагогічних досліджень, Ви знаєте?
12. Що означає «достовірність (вірогідність результатів дослідження)»?

13. Чому висновки та рекомендації за наслідками дослідження є важливим результатом науково-педагогічного дослідження?

14. Як впроваджувати результати науково-педагогічних досліджень у практичну діяльність?

15. Який зміст у визначення «параметри науково-педагогічних досліджень», Ви вкладаєте?

16. Виявіть взаємозв'язок між теоретичною та емпіричною базою науково-педагогічного дослідження.

17. Чому важливо формулювати проблему науково-педагогічного дослідження та розробляти його програму?

8. Тест для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття науки:

- а) процес пізнання закономірностей об'єктивного світу;
- б) система знань об'єктивних законів природи, суспільства і мислення, які перетворюються в безпосередню продуктивну силу суспільства в результаті діяльності людей;
- в) особлива форма суспільної свідомості;
- г) динамічна система знань;
- д) все разом.

2. Дайте визначення наукового пізнання:

- а) це дослідження з певною метою, завданням та методологією;
- б) певні цілі і задачі;
- в) певні методи отримання і перевірки знань;
- г) теоретичні основи для практики;
- д) теоретичне осмислення та обґрунтування практики;

3. Продовжте вислови:

- а) наукове дослідження може бути:
- б) науково-педагогічне дослідження – це...
- в) гіпотеза – це...
- г) новизна – це...
- д) актуальність може бути –

4. Назвіть наукові концепції:

- а) класична;
- б) індустріальна;
- в) некласична;
- г) пост некласична;
- д) антропокласична.

5. Розкрийте стадії формулювання гіпотези:

- а) накопичення фактичного матеріалу і висунення припущення;
- б) аналіз наукових джерел та теорій;

- в) виведення із припущення наслідків;
- г) постановка наукової проблеми;
- д) перевірка на практиці отриманих результатів і уточнення (підтвердження) гіпотези.

6. Які риси характерні для наукового дослідження:

- а) послідовність;
- б) актуальність;
- в) доказовість;
- г) об'єктивність;
- д) відтворюваність;
- є) точність;
- ж) реальність.

7. Оберіть правильний варіант відповіді. Об'єкт дослідження – це:

- а) підприємство або галузь;
- б) процес чи явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження;
- в) те, на що спрямований процес пізнання;
- г) навколишній матеріальний світ і його відображення в свідомості людини.

8. Оберіть правильний варіант відповіді. Предмет дослідження – це:

- а) явище або процес, обрані для пізнання;
- б) фактори та взаємовідносини між ними;
- в) властивості явищ, процесів, досліджувані з певною метою відносно їх ставлення до об'єкту.

9. Які вимоги до вибору теми науково-педагогічного дослідження, Ви знаєте:

- а) наявність близької за назвою і розробкою теми;
- б) актуальність;
- в) перспективність;
- г) відповідність профілю навчання;
- д) ступінь відповідності до загальнонаукової проблеми кафедри.

10. Встановіть черговість етапів виконання науково-педагогічного дослідження:

- а) уточнення проблеми і складення змісту;
- б) вивчення літературних джерел;
- в) вибір теми;
- г) визначення мети дослідження;
- д) формулювання завдань;
- є) визначення гіпотези;
- ж) проведення експерименту, емпіричного дослідження;
- з) аналіз результатів експерименту та/або емпіричного дослідження та систематизація накопиченого матеріалу;
- і) складання розширеного плану роботи;
- й) оформлення використаної літератури згідно вимог чинного законодавства.

11. Наукове дослідження – це:

- а) завершена і представлена письмова робота;
- б) процес цілеспрямованої діяльності;

в) результат пізнання, який представлено у вигляді понять, законів і теорій;

г) всі зазначені вище.

12. Основні показники сучасного наукового дослідження – це:

а) новизна обраного питання й отриманого результату;

б) практична значущість досягнутих результатів;

в) доказовість й обґрунтованість виявлених фактів;

г) всі зазначені вище.

13. Вибрати неправильне твердження:

а) проблема дослідження відображається в темі наукової роботи;

б) тема дослідження конкретизує напрямок наукової роботи;

в) тема дослідження є авторською стратегією в одержанні нових знань;

г) вибір проблеми визначає тактику і стратегію наукового дослідження.

14. Як співвідносяться між собою об'єкт та предмет дослідження?

а) об'єкт знаходиться в межах предмета;

б) предмет відповідає об'єкту; в) об'єкт дублює предмет;

г) предмет розкриває, властивості, якості об'єкта.

15. Вид пізнавальної діяльності, спрямований на визначення тенденцій динаміки конкретного об'єкта на основі аналізу його стану у минулому та поточному стані – це:

а) прогнозування; б) моделювання; в) абстрагування; г) групування.

16. Дайте визначення поняття «наукова інформація»:

а) детальне систематизоване подання певного відібраного матеріалу без будь-якого аналізу;

б) певні відомості, сукупність якихось даних, знань;

в) логічна інформація, отримана в процесі пізнання, що адекватно відображає закономірності об'єктивного світу і використовується в суспільно-історичній практиці;

г) все вищезазначене.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Основні етапи і напрями науково-педагогічного дослідження, його мета та завдання.

2. Елементи науково-педагогічного дослідження.

3. Формування проблеми науково-педагогічного дослідження, побудова його програми. Тема та актуальність дослідження

4. Концепція, гіпотеза дослідження.

5. Новизна, теоретична та практична значущість результатів дослідження.

6. Логіка наукових досліджень.

7. Роль достовірності (вірогідність результатів дослідження).

8. Теоретична та емпірична база дослідження, визначення стану досліджуваного об'єкта.

9. Основні компоненти науково-педагогічних досліджень.

10. Критерії істинності наукового знання.

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Григорук П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.

15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s

Додаткова:

16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

17. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.

18. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

19. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.

20. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).

5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-педагогічних досліджень

1. Актуальність теми:

Практична діяльність людини в будь-яких умовах характеризується застосуванням найрізноманітнішої інформації. Звичайно, з поняттям "інформація" пов'язують уявлення про все те нове, що сприймається людиною в будь-якому повідомленні або сигналі. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин, коли темпи накопичення та передачі інформації зростають, виникло протиріччя між виробництвом інформації та можливостями її споживання, переробки та використання. Потрібні відповідні методики орієнтації наукових працівників на найбільш продуктивний пошук і використання відповідних інформаційних матеріалів.

2. Конкретні цілі:

- знати поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень; національну систему науково-технічної інформації; поняття академічна доброчесність; наукову статтю, тези наукової доповіді (повідомлення);
- характеризувати інформаційний простір науковця; Кодекс честі та сприяння академічній доброчесності; апробацію та публікацію результатів наукового дослідження;
- класифікувати бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях; види наукових документів; види наукових публікацій;
- розкривати технології роботи з інформаційними джерелами; вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел;
- аналізувати види наукових, навчальних і довідково-інформаційних видань; електронні ресурси;
- доводити та аргументувати вплив цифровізації на академічну доброчесність;
- визначати теорію та практику динамічного читання й раціональної роботи з науковою літературою; плагіат та корпоративну культуру; мову та стиль наукового дослідження;
- уміти робити збір матеріалу, його аналіз і обробку; аналіз та інтерпретацію наукових даних, пошук та використання інформації в Інтернеті;
- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел; використання апарату посилань і цитат;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріал про інформаційне забезпечення науково-педагогічних досліджень;

➤ виховати інтерес до інформаційного забезпечення науково-педагогічних досліджень.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Ключові поняття та терміни:

Інформація, наукова інформація, монографія, збірник, періодичні видання, стаття, тези, стандарти, інформаційні ресурси, довідково-інформаційний фонд, бібліотека, статистичні матеріали, науково-дослідна література, науково-популярна література, практичні посібники, довідкова література, інформаційне забезпечення науки, тезаурус, науковий факт, цитата, апробація.

5. Питання самостійного вивчення:

-
1. Інформаційний простір науковця.
 2. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень.
 3. Національна система науково-технічної інформації.
 4. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях.
 5. Технологія роботи з інформаційними джерелами.
 6. Види наукових, навчальних і довідково-інформаційних видань.
 7. Класифікація наукових документів.
 8. Електронні ресурси.
 9. Теорія та практика динамічного читання й раціональної роботи з науковою літературою.
 10. Збирання матеріалу, його аналіз і обробка.
 11. Аналіз та інтерпретація наукових даних.
 12. Використання апарату посилань і цитат.
 13. Поняття академічна доброчесність.
 14. Вплив цифровізації на академічну доброчесність.
 15. Пошук та використання інформації в Інтернеті.
 16. Кодекс честі та сприяння академічній доброчесності.

17. Плагіат та корпоративна культура.
18. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел.
19. Апробація та публікація результатів наукового дослідження.
20. Види наукових публікацій. Наукова стаття. Тези наукової доповіді (повідомлення).
21. Мова та стиль наукового дослідження.

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Обрати із запропонованих у темі питань актуальну проблему, проаналізувати її сучасний стан із різних джерел та підготувати доповідь (до 5 хв.) з пропозиціями її розв'язання (до 2 стор.).

Завдання 2. Проаналізувати наукову літературу щодо визначення сутності поняття «педагогічне дослідження», записати одне з визначень та надати обґрунтування свого вибору.

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Який сенс вкладається в поняття "інформаційний простір науковця"?
2. Що є поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень?
4. Яка структура та різновиди національної системи науково-технічної інформації?
5. Які технології роботи з інформаційними джерелами існують?
6. Які бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях, Ви знаєте?
7. Чим відрізняються види наукових, навчальних і довідково-інформаційних видань?
8. Яку класифікацію наукових документів, Ви знаєте?
9. В чому полягає теорія та практика динамічного читання й раціональної роботи з науковою літературою?
10. Як відбувається збирання матеріалу, його аналіз і обробка?
11. Які сучасні електронні ресурси, Ви знаєте?
12. Що означає «аналіз та інтерпретація наукових даних»?

13. Чому використання апарату посилань і цитат є важливим і необхідним?
14. Як впроваджувати поняття академічна доброчесність у практичну діяльність?
15. Який вплив цифровізації на академічну доброчесність, Ви знаєте?
16. Розкрийте етапи пошуку та використання інформації в Інтернеті.
17. Чому важливо знати Кодекс честі та сприяння академічній доброчесності?
18. У чому полягають вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел?
19. Що таке апробація та публікація результатів наукового дослідження?
20. Які види наукових публікацій існують?
21. Що таке наукова стаття?
22. Як писати тези наукової доповіді (повідомлення)?
23. Для чого необхідно знати мову та стиль наукового дослідження?
24. Проаналізуйте наукові статті з педагогіки у періодичних журналах, випишіть назви статей, постановку проблеми, мету.
25. Підберіть наукову статтю за темою цікавою для вас. Проаналізуйте (структуру) наукової статті.

8. Тест для самоконтролю:

1. Аргументами є:

- а) докази, що наводять на підтримку тези;
- б) факти, приклади, твердження, пояснення, словом, усе, що може підтвердити нашу тезу;
- в) головна думка (тексту або виступу), виражена словами, це головне твердження оратора, що він намагається обґрунтувати або довести;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- г) правильні відповіді “б” і “в”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

2. Тезою є:

- а) докази, що наводять на підтримку тези;
- б) факти, приклади, твердження, пояснення, словом, усе, що може підтвердити тезу;
- в) головна думка (тексту або виступу), виражена словами, це головне твердження оратора, що він намагається обґрунтувати або довести;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- г) правильні відповіді “б” і “в”;

- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає
- д) все разом.

3. *Що означає термін «тезаурус»:*

- а) опис системи знань про наукові дослідження
- б) тезисний словник розроблений за результатами наукового дослідження
- в) словник дескрипторів, за якими можна здійснити пошук необхідної інформації
- г) список понять, що використовуються у формулюванні висновків
- д) словник скорочених назв словосполучень у науковому дослідженні

4. *Короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції, це:*

- а) конспект;
- б) рецензія;
- в) автореферат;
- г) тези.

5. *Буквально відтворені фрагменти чужої промови для підтвердження власного погляду або полеміки з даним автором, це:*

- а) цитата;
- б) плагіат;
- в) компіляція;
- г) конкретизація.

6. *Вивчаючи певну наукову працю, слід, перш за все:*

- а) з'ясувати погляди, ідеї особистостей, про які пише автор;
- б) засвоїти нові поняття й терміни;
- в) визначити причини, час і умови створення наукової праці;
- г) проаналізувати ідеї, які були творчо розвинуті.

7. *Контент-аналіз(англ. *contents* - зміст) це-*

- а) формалізований метод аналізу змісту документа за допомогою математичних засобів.
- б) величина (характеристика, фактор), підтримувана на постійному рівні протягом всього експерименту.
- в) група випробуваних, котрих не піддають ніяким експериментальним впливам, тому що вона служить для порівняння під час експерименту.
- г) розділ статистики, задача, якого полягає в тім, щоб установити можливий зв'язок між двома показниками, отриманими на одній і тій же чи на двох різних вибірках.

8. *Бібліографічний огляд це -*

- а) огляд, що містить характеристику джерел інформації, що з'явилися за визначений час чи об'єднаних по якій-небудь іншій загальній ознаці;
- б) бібліографічні зведення (опису) про документи, що згадуються, цитуються у науковій праці чи використовуваних яким-небудь іншим способом при його підготовці;
- в) сукупність бібліографічних зведень про цитоване, розглянуте чи документ, що згадується.

г) метод одержання інформації на основі словесної (вербальної) комунікації дослідника і респондента, що відповідає на питання, які передбачені програмою дослідження.

9. Інформаційне забезпечення – це:

а) сукупність інформації та способів її пошуку, обробки, накопичення, збереження, систематизації та узагальнення з метою використання у процесі наукового дослідження;

б) засіб комунікації науковців;

в) дані, які є об'єктом обробки, передачі та зберігання;

г) немає правильної відповіді.

10. З точки зору пізнавального характеру інформації, інформаційне забезпечення можна поділити на:

а) законодавче, планове, фактографічне, технологічне;

б) пряме та непряме;

в) рукописне та друковане;

г) немає правильної відповіді.

11. Виберіть найбільш точний ланцюг структурних елементів наукової публікації:

а) вступ - основні дослідження і публікації, на які спирається автор - формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження висновок;

б) вступ - формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження - висновок;

в) вступ - основні дослідження і публікації, на які спирається автор формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження - аналіз дослідження - висновок;

г) вступ - виклад змісту власного дослідження - висновок.

12. Інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань, - це:

а) наукова діяльність; б) дослідницька діяльність; в) експериментальна діяльність; г) педагогічна діяльність.

13. Дайте визначення «інформації»:

а) це відомості про події та процеси;

б) це детальне систематизоване подання певного відібраного матеріалу без будь-якого аналізу;

в) це певні відомості, сукупність якихось даних, знань;

г) все вище зазначене.

14. Назвіть основні ознаки наукової інформації:

а) формування відомостей про наукову роботу;

б) отримання в процесі пізнання закономірностей об'єктивної дійсності, підґрунтям якої є практика і оформлення її у відповідній формі;

в) документовані і публічно оголошені відомості про досягнення науки, виробництва;

г) результати науково-дослідної роботи вітчизняних дослідників;

д) результати впровадження наукових досліджень в практику.

15. Виберіть головні принципи інформаційних відносин:

- а) повнота і точність інформації;
- б) сучасність та оперативність;
- в) доступність та свобода обміну нею;
- г) гарантованість прав;
- д) об'єктивність і точність;
- є) систематичність і регулярність;
- ж) порівнянність в часі і просторі.

16. Обмін науковою інформацією (ідеями, знаннями, повідомленнями) між науковцями та фахівцями:

- а) наукова комунікація;
- б) наукова соціалізація;
- в) наукова інтеграція;
- г) всі відповіді вірні.

17. Друкований неперіодичний науковий документ, в якому подаються результати всебічного вивчення однієї проблеми чи теми, та який належить одному автору або невеликій групі авторів – це...

- а) тези;
- б) стаття;
- в) монографія;
- г) дисертація.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень.

2. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях.

3. Види наукових, навчальних і довідково-інформаційних видань.

4. Електронні ресурси.

5. Теорія та практика динамічного читання й раціональної роботи з науковою літературою.

6. Поняття академічна доброчесність.

7. Вплив цифровізації на академічну доброчесність.

8. Кодекс честі та сприяння академічній доброчесності.

9. Плагіат та корпоративна культура.

10. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літератури у списку використаних джерел.

11. Апробація та публікація результатів наукового дослідження.

12. Мова та стиль наукового дослідження.

13. Інформаційний підхід як загальнонауковий метод педагогічних досліджень.

14. Цільове призначення, цінність, достатність (повнота) інформації, її новизна.

15. Наукова комунікація, її елементи (комунікант, комунікат, канал, реципієнт, зворотний зв'язок).

Ради, не прочитати!

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Григоруk П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.
15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s

Додаткова:

16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

17. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.

18. Мальська М.П. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.

19. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

20. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.

21. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).

5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022)

Змістовий модуль 2. Методологія та методика науково-педагогічного дослідження

Тема 4. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження

1. Актуальність теми:

Педагогічна наука не може плідно розвиватися, особливо в умовах сучасної науково-технічної революції, без належної уваги до проблем методології наукового пізнання, методів наукових досліджень. Без глибокого розуміння стану педагогічної теорії та практики неможливо здійснювати прогнозування розвитку освітньої політики та науки про виховання людини. Теоретичні дослідження ґрунтуються на аксіомах, законах, принципах, постулатах та теоремах, тобто на логічних побудовах, які сформульовані в результаті розвитку науки та освіти протягом тривалої історії людства. Їх значимість полягає в тому, що вони виключають необхідність повторення попередньо пройдених людством етапів з накопичення досвіду і нового отримання даних тих експериментальних досліджень які слугували підґрунтям для встановлення вищеперерахованих логічних побудов.

2. Конкретні цілі:

- знати підходи до обґрунтування та визначення методу та методології;
- характеризувати поняття методології науки;
- класифікувати різновиди та структурні елементи методології; методи наукового дослідження;
- розкривати системний підхід у науковому пізнанні; методи аналізу і синтезу;
- аналізувати методи індукції, дедукції, аналогії та абстрагування; мислений експеримент;
- доводити та аргументувати важливість методів конкретизації та моделювання;
- визначати методи ідеалізації та формалізації;
- уміти робити узагальнення та порівняння;
- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріал про теоретичні методи науково-педагогічного дослідження;
- виховати інтерес до теоретичних методів науково-педагогічного дослідження.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Ключові поняття та терміни:

Метод, науковий метод, теоретичний метод, умовивід, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, конкретизація, моделювання, ідеалізація, формалізація, узагальнення, порівняння, мислений експеримент.

5. Питання самостійного вивчення:

1. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.
2. Поняття методології науки.
3. Різновиди та структурні елементи методології.
 4. Системний підхід у науковому пізнанні.
 5. Класифікації методів наукового дослідження.
 6. Аналіз і синтез.
 7. Індукція та дедукція.
 8. Аналогія, абстрагування.
 9. Конкретизація, моделювання.
 10. Ідеалізація, формалізація.
 11. Узагальнення, порівняння.
 12. Мислений експеримент. (повідомлення).

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Довести, що педагогічний процес є системою (до 3 сторінок).

Завдання 2. Навести приклад використання загальнологічних методів в управлінні закладом освіти.

Завдання 3. Перерахувати та пояснити теоретичні методи дослідження у вигляді таблиці.

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Який сенс вкладається в розуміння підходів до обґрунтування та визначення методу та методології?

2. В чому полягає методологія науки?

3. Які різновиди та структурні елементи методології, Ви знаєте?

4. В чому полягає системний підхід у науковому пізнанні?

5. Як відбувається класифікація методів наукового дослідження?

6. Чому використання методи аналізу та синтезу?

7. Який вплив має вплив індукція та дедукція, Ви знаєте?

8. Розкрийте сутність методів аналогія та абстрагування.

9. Чому важливо знати методи конкретизації та моделювання?

10. У чому полягають вимоги до методів ідеалізація та формалізація?

11. Що таке узагальнення та порівняння?

12. Для чого необхідно знати метод мисленнєвого експерименту?

13. Чим відрізняється дедукція від індукції?

14. У чому полягає особливість теоретичних методів наукового дослідження?

15. Дайте характеристику основних етапів проведення теоретичних досліджень.

16. Охарактеризуйте такі теоретичні методи дослідження, як аналіз та синтез.

17. Поясніть суть індуктивного та дедуктивного методів наукового дослідження.

8. Тест для самоконтролю:

1. *Методологія - це:*

а) система правил, використання методів, прийомів, способів для проведення будь-якого дослідження;

б) сукупність прийомів практичного впливу або теоретичного освоєння об'єктивної дійсності з метою її пізнання;

в) наукове знання про найбільш загальні принципи пізнання, шляхи і способи дослідження дійсності;

г) конкретна методика, за якою проводиться наукове дослідження.

2. *Абстрагування*(від лат. *abstrahere* -відволікати) це - ...

- а) процес вичленовування якої-небудь ознаки об'єкта, досліджуваної системи, відволікання від інших;
- б) результат уявного відволікання (абстрагування) тих чи інших визначених властивостей від безлічі властивостей досліджуваного конкретного предмета
- в) методологічна характеристика дослідження;
- г) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому.

3. *Конкретизація*(від лат. *concretus* - згущений, ущільнений) це -:

- а) один з 13 прийомів, використовуваних у процесі пізнання, за допомогою якого абстрактне поняття включається в різноманіття дійсних властивостей, зв'язків і відносин;
- б) дослідницький підхід і принцип організації практики навчання та виховання, що розглядає об'єкт дослідження, практику з позицій цілісності й системності;
- в) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту;
- г) складання конспектів літературних джерел різного тину.

4. *Синтез*(від грец. *synthesis* - складання, з'єднання) це -:

- а) метод дослідження; практичне уявне з'єднання частин властивостей досліджуваного об'єкта в єдине ціле;
- б) сукупність елементів і їхніх взаємозв'язків, що утворюють деяку, здатну до функціонування цілісність.
- в) розумова діяльність, у процесі якої досліджувані об'єкти організуються у визначену систему на основі обраного принципу;
- г) метод, заснований на принципі системного підходу.

5. *Узагальнення* це -:

- а) логічний процес переходу від одиничного до загального, від менш загального до більш загального, а також результат цього процесу: узагальнене поняття, судження, закон науки, теорія;
- б) розумова операція, що складається в одержанні нового висновку з декількох суджень;
- в) функція організованих систем, що забезпечує збереження їх структури, підтримка режиму діяльності, реалізацію програми і мети діяльності;
- г) середовище, у якій перебувають і без якої не можуть існувати предмети, явища; те, від чого залежить інше.

6. *Дедуція*(від лат. *deductio* - виведення) це -:

- а) вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до частки, від деяких пропозицій-посилок до їх наслідків; застосування встановленого загального положення до частки;
- б) логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доводів) виводиться істинність чи хибність тези;
- в) визначник; те, що обумовлює що-небудь;
- г) визначення поняття.

7. *Які із запропонованих методів належать до теоретичних:*

- а) аналіз і синтез;

- б) абстрагування та конкретизація;
- в) спостереження;
- г) гіпотетико-дедуктивний;
- д) системний.

8. Які із запропонованих методів належать до теоретичних:

- а) вимірювання;
- б) експеримент;
- в) прогнозування;
- г) дисперсний аналіз;
- д) системний.

9. До основних наукових підходів належать:

- а) діалектичний підхід;
- б) системний підхід;
- в) комплексний підхід;
- г) синергетичний підхід;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “в” і “г”;

10. Метод пізнання, за якого виконують практичне або розумове розчленування об'єкта дослідження на його складники з метою дослідження окремих частин як елементів складного цілого:

- а) індукція;
- б) дедукція;
- в) синтез;
- г) аналіз.

11. Метод, за якого висновок про предмет або явище роблять на підставі його схожості з іншими, вже відомими:

- а) аналогія;
- б) порівняння;
- в) аналіз;
- г) вимірювання.

12. Умовивід, у якому висновок про елемент множини робиться на підставі знання про загальні властивості всієї множини:

- а) індукція;
- б) дедукція;
- в) аналіз;
- г) синтез.

13. Уявне конструювання об'єктів, яких немає в дійсності або які практично нездійсненні. Мета ідеалізації – позбавити реальні об'єкти деяких притаманних їм властивостей і наділити їх в уяві певними нереальними і гіпотетичними властивостями:

- а) реалізація;
- б) ідеалізація;
- в) пропозиція;
- г) формалізація.

14. Умовивід від часткового до загального, від окремих фактів до

узагальнень, коли на основі знань про частини предметів певного класу робиться висновок про клас загалом:

- а) індукція;
- б) дедукція;
- в) наліз;
- г) синтез.

15. Метод, який полягає в дослідженні предметів або явищ в усій якісній різнобічності реального їх існування:

- а) конкретизація;
- б) абстрагування;
- в) формалізація;
- г) ідеалізація.

16. Наука включає:

- а) теорію;
- б) методологію;
- в) методикку і техніку досліджень;
- г) об'єкт і предмет;
- д) науково-дослідні заклади.

17. У методології науково-педагогічного дослідження виявляються дві основні функції:

- а) пізнавальна та регулятивна;
- б) пояснювальна та аналітична;
- в) загальна та часткова;
- г) всі зазначені вище.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Аналіз поняття «методологія дослідження».
2. Характеристика різних видів методології.
3. Сутність метода наукового пізнання у науковій літературі.
4. Класифікація методів, їх характеристика.
5. Визначення наукової ідеї у фаховій літературі
6. Роль логічних методів у наукових дослідженнях.
7. Сутність діалектики процесу пізнання та системного методу досліджень.
8. Індуктивний та дедуктивний методи дослідження.
9. Методи теоретичних досліджень та їх характеристика.
10. Роль логічних методів у наукових дослідженнях.

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

Ради, не прочитати!

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
 2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
 3. Григорук П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
 4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
 5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
 6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
 7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
 8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
 9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
 10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
 11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
 12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
 13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
 14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.
 15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s
- Додаткова:**
16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : Право, 2017. 448 с.

18. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.

19. Мальська М.П. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.

20. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

21. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.

22. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).

5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

Тема 5. Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження

1. Актуальність теми:

Отримати дані про педагогічні процеси, можна саме завдяки емпіричним методам, які безпосередньо пов'язані з практикою.

Емпіричні методи забезпечують накопичення, фіксацію, класифікацію та узагальнення вихідного матеріалу для створення педагогічної теорії, до того ж дають змогу проаналізувати всебічно педагогічні явища та процеси, охарактеризувати суб'єктів освіти і виховання та, зокрема, специфіку педагогічної діяльності. Відтак, можна говорити, що емпіричні методи науково-педагогічного дослідження зорієнтовані на пізнання безпосередньої дійсності, зовнішніх зв'язків і відношень.

2. Конкретні цілі:

- знати загальні вимоги до емпіричних методів; етичні проблеми під час використання емпіричних методів науково-педагогічного дослідження;
- характеризувати метод педагогічного спостереження;
- класифікувати види емпіричних методів;
- розкривати метод опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування);
- аналізувати метод педагогічного експерименту;
- доводити та аргументувати необхідність використання методів рейтингу та тестування;
- визначати важливість методу вивчення, аналізу та узагальнення педагогічного досвіду для науково-педагогічного дослідження; особливості методу рейтингу;
- уміти працювати з методом вивчення інформаційних джерел з проблем дослідження;
- уміти відрізнити спостереження у повсякденному житті від спостереження як наукового методу дослідження;
- уміти визначати вимоги до тестування;
- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел;
- уміти провести відбір методів дослідження для виконання кваліфікаційної роботи;
- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріал про емпіричні методи науково-педагогічного дослідження;
- виховати інтерес до застосування емпіричних методів при проведенні науково-педагогічного дослідження.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Ключові поняття та терміни:

Спостереження, педагогічне спостереження, опитування, бесіда, інтерв'ю, анкетування, анкета, прямі та непрямі запитання, відкриті та закриті запитання, експеримент, педагогічний експеримент, констатувальний експеримент, пошуковий експеримент, формувальний експеримент, метод рейтингу, тестування, тести досягнень, тести інтелекту, тести креативності, проєктивні тести, особистісні тести, репрезентативність, валідність, надійність, достовірність, педагогічний досвід, аналіз особистих документів, аналіз офіційних матеріалів, аналіз продуктів діяльності, аналіз педагогічної документації.

5. Питання самостійного вивчення:

1. Загальні вимоги до емпіричних методів.
2. Педагогічне спостереження.
3. Опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування).
4. Вимоги до методу опитування.
5. Педагогічний експеримент.
6. Констатувальний експеримент.
7. Пошуковий експеримент.
8. Формувальний експеримент.
9. Рейтинг.
10. Тестування.
11. Класифікація тестів.
12. Вимоги до тестування.
13. Вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.
14. Критерії передового педагогічного досвіду.
15. Вивчення інформаційних джерел з проблем дослідження.
16. Особливості пошуку, систематизації та використання інтернет-інформації.

17. Видів аналізу педагогічної документації.

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Проаналізувати методи емпіричного дослідження, які найчастіше зустрічаються в освітньому закладі, на вашу думку (до 3 сторінок).

Завдання 2. Змодельовати взаємозв'язок між двома обраними методами емпіричного дослідження.

Завдання 3. Написати есе на обраний аспект з даної теми (до 5 стор.).

Завдання 4. Скласти перелік рекомендованої фахової літератури за темою кваліфікаційної роботи згідно вимог чинного законодавства

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Розкрийте загальні вимоги до емпіричних методів.

2. Охарактеризуйте метод науково-педагогічного спостереження.

3. Надайте класифікацію методу тестування.

4. Розкрийте сутність та особливості методу опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування).

5. Охарактеризуйте метод педагогічного експерименту.

6. Проаналізуйте метод вивчення інформаційних джерел з проблем дослідження.

7. Охарактеризуйте метод рейтингу у науково-педагогічних дослідженнях.

8. Опишіть метод вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.

9. Доведіть та аргументуйте, чим відрізняється спостереження у повсякденному житті від спостереження як наукового методу дослідження?

10. Розкрийте вимоги до тестування.

11. Дайте характеристику тестам за їх функціональною ознакою.

12. В чому полягають етичні проблеми, що можуть виникати під час використання методу спостереження?

13. Визначте в чому полягає надійність і валідність тесту.

14. Проведіть відбір емпіричних методів дослідження для виконання кваліфікаційної роботи?

15. Розробіть анкету відповідно до теми кваліфікаційного дослідження.
16. Розкрийте в яких сферах використовують тестові методи?
17. Спробуйте визначити фактори ефективності проведення експерименту.

8. Тест для самоконтролю:

1. Знайдіть правильну відповідь.

1. До методів емпіричного дослідження належать:

- а) спостереження;
- б) вимірювання;
- в) порівняння;
- г) всі відповіді правильні.

2. Характеристика, яка вказує на здатність методу (методики) диференціювати досліджувані об'єкти за вимірюваною ознакою, – це...

- а) валідність;
- б) діагностична сила;
- в) надійність;
- г) репрезентативність.

3. Метод дослідження, який передбачає, що респондент відповідає на ряд питань:

- а) маніпуляція;
- б) опитування;
- в) тестування;
- г) експеримент.

4. У ситуації, коли можливе виникнення спотворених відповідей, краще застосовувати:

- а) альтернативні питання;
- б) закриті питання;
- в) непрямі питання;
- г) прямі питання.

5. Характеристика, яка вказує на здатність методу (методики) розповсюджувати (переносити) результати, отримані при дослідженні частини об'єктів, на всі об'єкти, що входять до цієї групи, – це:

- а) валідність;
- б) діагностична сила;
- в) надійність;
- г) репрезентативність.

6. Спостереження має відповідати вимогам:

- а) передбачуваності заздалегідь;
- б) планомірності;
- в) цілеспрямованості;
- г) всі відповіді правильні.

7. Метод дослідження, що передбачає з'ясування інформації, яка цікавить у процесі двостороннього спілкування з респондентом:

- а) інтерв'ю;
- б) розмова;
- в) опитування;
- г) усі варіанти правильні.

8. Вид спостереження, який передбачає, що дослідник є учасником процесу, що спостереження:

- а) опосередковане;
- б) приховане;
- в) увімкнене;
- г) усі варіанти правильні.

9. Метод письмового опитування респондентів:

- а) тестування;
- б) анкетування;
- в) моделювання;
- г) усі варіанти не вірні.

10. Методи дослідження, засновані на досвіді, практиці:

- а) емпіричні;
- б) теоретичні;
- в) статистичні;
- г) усі варіанти правильні.

11. Педагогічне спостереження – це...

- а) системний огляд результатів педагогічної діяльності;
- б) фрагментарне споглядання;
- в) цілеспрямоване споглядання педагогічної діяльності;
- г) фіксування результатів педагогічної діяльності.

12. Певні властивості чи частина об'єкту, досліджувані з певною метою:

- а) об'єкт дослідження;
- б) предмет дослідження;
- в) мета дослідження;
- г) гіпотеза дослідження.

13. Етапи проведення експерименту:

- а) розробка плану цілеспрямованого спостереження за об'єктом;
- б) визначення меж, у яких буде проходити експеримент;
- в) створення необхідних умов з урахуванням повторюваності ситуацій, зміни впливу, характеру та умов на об'єкт дослідження;
- г) всі відповіді правильні.

14. Ступінь популярності якоїсь особи, організації, їх діяльності, програм, планів, політики у певний час означає:

- а) рейтинг;
- б) ранг;
- в) рампіль;
- г) всі відповіді правильні.

15. Оберіть різновиди наукового вимірювання:

- а) пряме;
- б) математичне;

- в) непряме;
- г) опосередковане;
- д) статичне;
- є) динамічне.

16. Види експерименту:

- а) спостереження;
- б) лабораторний;
- в) природний;
- г) вимірювання;
- д) узагальнення.

17. Кореляція(від лат. correlatio - співвідношення, відповідність) – це...

- а) зв'язок між двома перемінними;
- б) система взаємозалежних і витекаючих один з одного поглядів, спосіб розуміння, трактування явищ, процесів;
- в) ознака, по якій класифікуються, визначаються, оцінюються явища, дії чи діяльність(зокрема, при їх формалізації);
- г) помилки в посилках, тобто в підставах доказу.

18. Інструментарій дослідження (від лат. instrumentum - знаряддя для роботи) – це...

- а) сукупність методичних і технічних прийомів і операцій, що виступає у формі різноманітних документів(робочих матеріалів) і спрямована на одержання з її допомогою інформації;
- б) емпіричний метод дослідження, збір первинної інформації шляхом інтерв'ю;
- в) тлумачення, роз'яснення змісту явища, чи тексту знакової структури, що сприяє їх розумінню;
- г) сукупність відомостей, необхідних для активного впливу на керовану систему з метою її оптимізації.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Вимоги до педагогічного спостереження.
2. Об'єкти спостереження у професійній педагогічній науці.
3. Фактори ефективності проведення експерименту.
4. Значення експерименту в системі науково-педагогічного дослідження.
5. Передумови та етапи здійснення педагогічного експерименту.
6. Аналіз і оформлення результатів науково-педагогічного дослідження.
7. Послідовність етапів науково-педагогічного дослідження.
8. Завдання науково-дослідної діяльності для здобувачів вищої освіти.
9. Методи опитування: загальна характеристика.
10. Анкетування та обробка одержаних результатів.
11. Інтерв'ювання як метод педагогічного дослідження.
12. Методи емпіричних науково-педагогічних досліджень: завдання, різновиди, переваги, недоліки, сфера застосування, специфіка використання.

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Григорук П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
4. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.
15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s

Додаткова:

16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : Право, 2017. 448 с.
18. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.
19. Мальська М.П. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
20. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
21. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.
22. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).
4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).
5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022)

Тема 6. Технологія роботи над кваліфікаційною роботою магістра

1. Актуальність теми:

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути готовим і здатним до плідної науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності. Присудження рівня «магістр» академією відбувається у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми та захисту кваліфікаційної магістерської роботи. Кваліфікаційна робота являє собою самостійне наукове дослідження, що має відповідну структуру, внутрішню систему та відображає хід і отримані результати обраної теми. Відтак, досконале володіння технологією роботи над кваліфікаційною роботою магістром є важливою складовою для отримання бажаного результату.

2. Конкретні цілі:

- знати сутність, завдання та структуру кваліфікаційної роботи;
- характеризувати загальний зміст кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення;
- визначати наслідки порушення вимог щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи;
- розкривати організацію процесу роботи над кваліфікаційною роботою;
- аналізувати Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»;
- визначати структуру кваліфікаційної роботи відповідно до методичних рекомендацій;
- уміти провести відбір методів дослідження для виконання кваліфікаційної роботи;
- уміти провести обробку статистичного матеріалу за даними офіційних видань з наданням детальних пояснень щодо змісту кожного з досліджуваних показників, спираючись на результати вивчення теоретичного матеріалу та нормативно-правової бази;

- уміти розробити висновки та запропонувати напрямки подальшого розвитку в межах тематики кваліфікаційної роботи;
- уміти робити контент-аналіз різних видів джерел;
- уміти оформлювати кваліфікаційну роботу з дотриманням вимог чинного законодавства.
- уміти публічно захищати кваліфікаційну роботу;
- виховати інтерес до технології роботи над кваліфікаційною роботою магістра.

3. Завдання для самостійної роботи під час підготовки до заняття:

Поглиблене самостійне вивчення питань теми навчальної дисципліни

4. Ключові поняття та терміни:

Магістр, кваліфікаційна робота, науковий керівник кваліфікаційної роботи, рецензент кваліфікаційної роботи, академічна доброчесність, індивідуальний робочий план, тема кваліфікаційної роботи, відгук, обов'язки наукового керівника, обов'язки магістра, титульний аркуш, анотація кваліфікаційної роботи, зміст, вступ, база емпіричного дослідження, теоретична та практична значущість кваліфікаційної роботи, апробація результатів дослідження.

5. Питання самостійного вивчення:

1. Сутність, завдання та структура кваліфікаційної роботи.
2. Загальний зміст кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення.
2. Захист кваліфікаційної роботи.
3. Наслідки порушення вимог щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи.
4. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».
5. Організація процесу роботи над кваліфікаційною роботою.
6. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

6. Завдання до теми для обов'язкового самостійного виконання.

Завдання 1. Написати есе на обраний аспект за самостійно обраною темою (до 5 стор.).

Завдання 2. Розробити схему взаємозв'язку між метою, завданнями, змістом, методами, формами, засобами та результатом наукового дослідження на обрану тему

Завдання 3. Провести відбір методів дослідження для виконання власної кваліфікаційної роботи;

Завдання 4. Підготувати есе на тему «Особистість сучасного вченого в освітній парадигмі», розкрити питання з різних боків (до 2 стор).

7. Питання, для визначення якості засвоєння здобувачами вищої освіти теми практичного заняття:

1. Розкрийте сутність, завдання та структура кваліфікаційної роботи.

2. Охарактеризуйте загальний зміст кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення.

3. Проаналізуйте процес захисту кваліфікаційної роботи.

4. Доведіть та аргументуйте, важливість дотримання засад академічної доброчесності при написанні кваліфікаційної роботи?

5. Опишіть наслідки порушення вимог щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи.

6. Охарактеризуйте Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

7. В чому полягають етичні проблеми, що можуть виникати під час написання кваліфікаційної роботи?

8. Визначте які проблеми можуть виникати під час написання кваліфікаційної роботи.

9. Спробуйте визначити фактори ефективності написання кваліфікаційної роботи.

10. Чи важлива, на Ваш у думку, організація процесу роботи над кваліфікаційною роботою? Відповідь обґрунтуйте.

8. Тест для самоконтролю:

1. Знайдіть правильну відповідь.

1. Науково-дослідний процес – це...

- а) організований комплекс дій, спрямований на отримання прибутку;
- б) організований комплекс дій, спрямований на отримання нових знань, що розкривають суть процесів і явищ у природі й суспільстві, з метою використання їх у практичній діяльності людей;
- в) процес отримання конкретних результатів;
- г) немає правильної відповіді.

2. Характерні ознаки наукової діяльності:

- а) систематизація знань;
- б) наявність наукової проблеми;
- в) наявність об'єкта і предмета дослідження;
- г) практична значущість процесу, що вивчається;
- д) розкриття сутності явищ та взаємозв'язку між ними;
- е) специфічні методи пізнання.

3. Які риси характерні для наукового дослідження:

- а) послідовність;
- б) актуальність;
- в) доказовість;
- г) об'єктивність;
- д) відтворюваність;
- е) точність;
- ж) реальність.

4. Об'єкт науково-педагогічного дослідження – це...

- а) підприємство або галузь;
- б) процес чи явище, яке породжує проблемну ситуацію та обране для дослідження;
- в) те, на що спрямований процес пізнання;
- г) навколишній матеріальний світ і його відображення в свідомості людини.

5. Предмет науково-педагогічного дослідження – це...

- а) явище або процес, обрані для пізнання;
- б) фактори та взаємовідносини між ними;
- в) властивості явищ, процесів, досліджувані з певною метою відносно їх ставлення до об'єкту.

6. Назвіть головні етапи наукового дослідження за першочерговістю проведення :

- а) науковий закон;
- б) проведення експерименту;

- в) узагальнення наукових факторів;
- г) формулювання понять, суджень;
- д) доведення правильності гіпотез;
- є) висунення гіпотез;
- ж) виникнення ідеї.

7. *Вимоги до вибору теми дослідження:*

- а) наявність близької за назвою і розробкою теми;
- б) актуальність;
- в) перспективність;
- г) відповідність профілю навчання;
- д) ступінь відповідності до загальнонаукової проблеми кафедри.

8. *Встановіть черговість етапів виконання науково-дослідної роботи:*

- а) уточнення проблеми і складення змісту;
- б) вивчення літературних джерел;
- в) вибір теми;
- г) визначення мети дослідження;
- д) формулювання завдань;
- є) визначення гіпотези;
- ж) проведення експерименту, досліду;
- з) аналіз результатів експерименту та систематизація накопиченого матеріалу;
- і) складання розширеного плану роботи;
- й) літературне оформлення.

9. *Прикладні дослідження спрямовані на:*

- а) визначення способів використання законів природи для створення нових і вдосконалення існуючих способів і засобів людської діяльності;
- б) пошук шляхів створення нової техніки або технології на основі способів;
- в) відкриття та вивчення нових явищ і законів природи, на створення нових принципів дослідження;
- г) всі відповіді правильні.

10. *На організаційному етапі науково-дослідного процесу:*

- а) вивчають стан об'єкта та виконують організаційно-методичну підготовку дослідження;
- б) відбувається створення нової інформації, а потім перетворення її за допомогою наукових методів дослідження згідно з програмою дослідження;
- в) проводиться узагальнення та апробація отриманих результатів;
- г) всі відповіді правильні.

11. *На дослідному етапі науково-дослідного процесу:*

- а) вивчають стан об'єкта і виконують організаційно-методичну підготовку дослідження;
- б) відбувається створення нової інформації, а потім перетворення її за допомогою наукових методів дослідження згідно з програмою дослідження;

- в) проводиться узагальнення та апробація отриманих результатів;
- г) всі відповіді правильні.

12. До основних функцій публікації належать:

- а) оприлюднення результатів наукової роботи;
- б) сприяння встановленню пріоритету автора;
- в) свідчення про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;
- г) всі відповіді правильні.

13. Які структурні елементи кваліфікаційної роботи друкуються з нової сторінки :

- а) зміст;
- б) вступ;
- в) розділи;
- г) підрозділи;
- д) висновки.

14. Великими літерами та напівжирним шрифтом симетрично до тексту виконуються:

- а) зміст;
- б) вступ;
- в) розділи;
- г) підрозділи;
- д) висновки.

15. Які заголовки друкують маленькими літерами (перша велика) з абзацу (5 знаків)? Крапка в кінці заголовка не ставиться:

- а) зміст;
- б) вступ;
- в) розділи;
- г) підрозділи;
- д) висновки.

16. Нумерація сторінок здійснюється:

- а) арабськими цифрами;
- б) римськими цифрами;
- в) без знака №;
- г) ставиться знак №;
- д) у правому верхньому куті;
- є) по середині сторінки;
- ж) без крапки в кінці;
- з) з крапкою в кінці.

17. Перша сторінка кваліфікаційної роботи:

- а) титульний лист;
- б) зміст;
- в) вступ;
- г) вона нумерується;
- д) вона не нумерується.

18. Подання ілюстрацій, таблиць, формул:

- а) ілюстрації, таблиці, формули від основного тексту виділяються вільними рядками зверху та знизу;
- б) ілюстрації, таблиці, формули від основного тексту не виділяються вільними рядками зверху та знизу;
- в) ілюстрації та таблиці слід подавати після тексту, де вони згадані вперше;
- г) ілюстрації та таблиці слід подавати в кінці розділу, підрозділу;
- д) ілюстрації та таблиці можна подавати на наступній сторінці.

19. Заголовок (назва) таблиці пишеться:

- а) симетрично до розташування таблиці;
- б) вирівнюється по правому краю;
- в) з відступом від напису «Таблиця» на 1–2 інтервали;
- г) без відступу від напису «Таблиця»;
- д) з відступом від самої таблиці на 1-2 інтервали;
- ж) без відступу від самої таблиці.

9. Орієнтовна тематика доповідей:

1. Вибір завдань та структури кваліфікаційної роботи: головні засади.
2. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.
3. Загальна характеристика процесу публічного захист кваліфікаційної роботи.
4. Вимоги щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи.
5. Аналіз Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».
6. Основні етапи написання кваліфікаційної роботи.
7. Обовязки наукового керівника та здобувача при написанні кваліфікаційної роботи.
8. Академічна доброчесність як основа написання кваліфікаційної роботи.

10. Інформацію, необхідну для формування професійних компетенцій та компетентностей можна знайти у списку рекомендованих джерел літератури:

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових

- досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Григоруk П. М. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник. К. : Кондор, 2017. 206 с.
 4. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень : посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 57 с.
 5. Добронравов І. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
 6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
 7. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.
 8. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.
 9. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
 10. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
 11. Пахальчук Н. О. Основи оформлення науково-педагогічного дослідження : навч. посіб. для студентів СВО магістр. Вид. 3-ге, доп. та перероб. Вінниця, 2019. 81 с.
 12. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
 13. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
 14. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.
 15. Ochrana F. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Univerzita Karlova, 2019. 150 s
- Додаткова:**
16. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
 17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : Право, 2017. 448 с.
 18. Кислий В.М. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2019. 224 с.
 19. Мальська М.П. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
 20. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
 21. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова А. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТМТ, 2016. 192 с.

22. Стрельбицька С. М. Науково-дослідницька діяльність як фактор удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання : Scientific and pedagogical internship «Traditional education and technological challenges in teaching pedagogical and psychological disciplines in the EU countries» : Internship proceedings. Włocławek, 2022. P. 66-72.

Нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

2. Положення про організацію виконання та захист кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» в комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти одеської обласної ради» https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/732394/sitepage_18/files/pol_ozh_pro_kval_rob.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 12.03.2022).

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 10.03.2022).

5. Про освіту : Закон України від 05.07.2022 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.07.2022).

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbiv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022)

